

nose u svojim etimološkom rječniku, ističe različitost kriterija i razloga po kojima su ta prezimena u jednoga i drugoga autora uzeta u rječnik, te kaže da je Skok unosio puno više prezimena i onomastičke građe uopće nego Bezljaj.

Aute Šupuk u svojem opsežnom radu *Antroponimna građa XV stoljeća iz šibenskih matrikula sv. Marije i sv. Duha* raspravlja o našim starim imenima i već formiranim prezimenima što se nalaze u tim matrikulama. Utvrđuje njihovo podrijetlo (svetačko, biblijsko, narodno), a zatim ih opet dalje razvrstava po postanku. Autor ističe kako je ta građa dragocjena jer se u njoj vidi antroponimna struktura šibenskog pučanstva i pokazuju razvojni putovi našeg glavnog antroponimnog procesa.

Tu nalazimo prikaze ovih onomastičkih radova:

Franc Jakopin prikazuje prvi svezak Bezljajeva etimološkog rječnika. Mira Menac piše o zborniku »Bjeloruska onomastika«, što ga je 1977. godine izdao u Minsku Institut za lingvistiku Akademije nauka Bjeloruske SSR. Milica Ladević upoznaje nas s knjigom Miloslave Kuappove »Jak se bude jame-novat«, što ju je 1978. u Pragu izdala Českoslovačka akademija znanosti. To je popis imena i prikaz načina i propisa kako se mogu upisati u matične knjige rođenih. Milenko Pekić prikazuje monografiju Živka Bjelanovića »Imena stanovnika mjesta Bukovice«, što ju je izdao Čakavski sabor u Splitu 1978. Petar Šimunović piše o knjizi Jürgena Udolpha »Studien zu Gewässernamen und Gewässerbezeichnungen«/Beiträge zur Namenforschung 17, Carl Winter Universitätsverlag, Heidelberg 1979).

Na kraju su nekrolozi prof. Lj. Jonkeu i prof. J. Vukoviću bivših članova Uredništva časopisa OJ.

Mile Mamić

O NAZIVLJU ZA OBLIKE RAZVEDENOSTI NAŠE MORSKE OBALE

SR Hrvatska je primorska i pomorska zemlja, socijalistička je republika koja oživotvoruje pretežiti dio plana jadranske dru-

štveno-gospodarske orijentacije ili litoralizacije, kako bi rekli naši gospodarstvenici i zemljopisci. U našem smo društvu ovakav plan prihvatili jer smo spoznali da nam on jamči raznoličniji i brži društveno-gospodarski razvoj i sudjelovanje naše savezne države u međunarodnoj podjeli rada. Takav razvoj, mislim, istodobno ne prati i jedan značajniji dio odgojno-obrazovnog postupka. Govor je o nazivlju za oblike razvedenosti naše morske obale. Takvo nam je nazivlje u našem govornom i znanstvenom jeziku brojčano više negoli nedostatno, iako znamo da naš primorski puk, posebice naši ribari i pomorci, za takve oblike ima veći broj naziva. Naše primorsko žiteljstvo živi i radi u okolišu u kojem se nalaze raznoliki oblici razvedenosti morske obale. Ovakvi mu oblici već stoljećima posredno daju neka temeljna sredstva za življenje, s njima je srastao, prate ga od rođenja do smrti. U njima gleda značajni domovinsko-pročelni dio pozornice povijesnih zbivanja naroda kojemu pripada, u njima vidi jamstvo svoje sretnije budućnosti. Međutim, takvi nazivi gotovo ne ulaze u naš govorni i znanstveni jezik. Jedan je od uzroka toj pojavi i taj što smo se tek nedavno oslobodili desetljećima prenatrženog isticanja ideje o nužnosti provedbe balkansko-podunavske društveno-gospodarske orijentacije. Pri tome smo zanemarivali zemljopisne prednosti naše zemlje kao sredozemne države. Danas ne bismo smjeli potcijeniti prednosti balkansko-podunavske orijentacije. Pri tome smo zanemarivali zajedničke od nas ponajprije zahtijevaju da iskoristimo položaj SFR Jugoslavije uz Jadransko more preko kojeg ima izlaz na Sredozemno more i na sva svjetska mora, a time i na svjetsko tržište. S tim u svezi mnoge su grane naše znanosti posljednjih godina u našoj primorskoj makroregiji pojačale svoj znanstveni rad. Navodim samo neke od njih: *zemljopis, biologija, agronomija, oceanografija, geologija, povijest, mnoge ekonomske i tehničke znanosti, turizmologija, pomorsko pravo, pomorsko građevinarstvo, arheologija, medicina te općenarodna obrana i društvena su-*

mozaštita. Svaka od tih znanosti ima svoj znanstveno-radni instrumentarij kojega je i znanstveno nazivlje za oblike razvedenosti naše morske obale njegova manje ili više značajna sastavnica. Ishod takvog stanja osnutak je viših i visokih škola/fakulteta, koje škole u primorskoj makroregiji imaju zadaću da školuju stručnjake potrebne našem pomorskom gospodarstvu (i ne samo njemu!). Ne zaboravimo da je naša jadranska obala ingresivna obala i da ima sitnu razvedenost i stoga opstoji nužnost da takve sitne oblike na našoj obali ne samo znanstveno proučavamo nego da ih nekako i nazivamo! Naša je jadranska obala jedna od najljepših i geomorfološki najzanimljivijih obala u svijetu. Stoga u ozbiljnijim stranim udžbenicima ili priručnicima geomorfologije obvezatno nalazimo i strukovni naziv *dalmatinski tip obale*, dakako, u prijevodu na određene strane jezike; na primjer — »Canale«-*Kiisten Dalmatiens*, *Dalmatian Coast* i *Далматинскиѣ бepez*. Prelistamo li naše zemljopisne udžbenike zaključit ćemo da se s obzirom na broj naziva za oblike razvedenosti istočno-jadranske obale nismo mnogo pomaknuli od broja onih naziva koje su pisci u svojim udžbenicima navodili u vrijeme Austro-Ugarske ili kapitalističke Jugoslavije. Nismo se mnogo udaljili od »klasičnih« naziva kakvi su *otok*, *poluotok*, *rt*, *žal*, *zaljev* i *kanal*! Gotovo ništa manje naziva za oblike naše jadranske obale nema u udžbenicima susjednih nam kontinentalnih naroda. Za takvo smo stanje i sami krivi jer smo počesto u nečijem pokušaju da u udžbeniku poveća broj zemljopisnih naziva gledali nekakvu opasnost od didaktičkog materijalizma (?!).

Osvrnuo sam se samo na neke bitnije razloge zbog kojih bismo mnoge nazive za oblike razvedenosti naše obale trebali iz jezika našega primorskog puka postupno prenositi u naš opći i znanstveni jezik, bez obzira na njihovo podrijetlo. Zemljopisne nazive ne bismo prenosili samo zbog zemljopisa kao znanosti. Morali bismo ih njegovati i radi ostalih znanosti od kojih sam neke već istaknuo. Sve složeniji sa-

držaj i način znanstvenog rada nameće nam zadaću da naše radne ljude »naoružamo« bogatijim strukovnim nazivljem. Samo ćemo tako, u okolnostima sve razvijenije društvene proizvodnje, našim radnim ljudima olakšati njihovo svagdanje međusobno priopćavanje (komunikaciju), pridonoseći tako i razvoju njihove jezične kulture. U našoj je zemlji već prije drugoga svjetskog rata bilo pisaca koji su upozoravali na siromaštvo naziva za oblike razvedenosti naše morske obale u našoj literaturi, posebice u našem razgovornom jeziku. Jedan je od njih i dr. Ivo RUBIĆ, sveučilišni profesor, naš uvaženi znanstvenik. U svojoj izvrsnoj znanstvenoj studiji *Mali oblici na obalnom reljefu istočnog Jadrana*, tiskana u *Geografskom vjestniku*, Ljubljana, 1936/37, Letnik XII—XIII, str. 2—53, Izdaja i zaloga Geografsko društvo v Ljubljani, I. RUBIĆ jezično i strukovno (zemljopisno) vrlo stručno obrađuje sljedeće nazive:

<i>Arta</i>	<i>Pličak</i>
<i>Artić</i>	<i>Plitica</i>
<i>Artina</i>	<i>Plitvica</i>
<i>Bočić</i>	<i>Ploča</i>
<i>Bok</i>	<i>Podlokvina</i>
<i>Brak</i>	<i>Podmorska kosa</i>
<i>Brig</i>	<i>Potkapina</i>
<i>Čelo</i>	<i>Prislica</i>
<i>Draga</i>	<i>Privlaka</i>
<i>Dražica</i>	<i>Pruga</i>
<i>Galijera</i>	<i>Puzavica</i>
<i>Galijola</i>	<i>Račica</i>
<i>Garma</i>	<i>Račice blizankinje</i>
<i>Greben</i>	<i>Račice dvojke</i>
<i>Griža</i>	<i>Račice trojke</i>
<i>Gržina</i>	<i>Raka</i>
<i>Grlica</i>	<i>Rapa</i>
<i>Hodnik</i>	<i>Rat</i>
<i>Hrib</i>	<i>Rikavica</i>
<i>Hrid</i>	<i>Ripavica</i>
<i>Hrip</i>	<i>Rt</i>
<i>Kamenjak</i>	<i>Rtić</i>
<i>Kamil</i>	<i>Rupa</i>
<i>Kanal</i>	<i>Sika</i>
<i>Kanalić</i>	<i>Stijena</i>
<i>Lokanjak</i>	<i>Studenčić</i>
<i>Mrkjenta</i>	<i>Školj</i>

<i>Školjić</i>	<i>Zaklopica</i>
<i>Škrilj</i>	<i>Zaljev</i>
<i>Škrip</i>	<i>Zaploče</i>
<i>Tjesnac</i>	<i>Zapuntel</i>
<i>Vala</i>	<i>Žalo*</i>
<i>Valica</i>	<i>Ždri/je/lac</i>
<i>Vrata</i>	<i>Žli/je/b</i>

U nas opstojе jezikoznanstvene ustanove koje proučavaju i zemljopisne nazive (termine). Međutim, željeli bismo da ubrzo i vidimo kako što veći broj naziva za oblike razvedenosti naše morske obale ulazi u naš opći i znanstveni jezik. Dakako, to ne ovisi samo o takvim ustanovama. U svemu su tomu značajni i ostali činitelji, kakvi

su našа odgojno-obrazovna politika, naš odnos prema nastavnim planovima, nastavnim programima i udžbenicima, potom odgojno-obrazovna uloga naših javnih sredstava pri općavanju, stručnost, jezična kultura i savjesnost naših pisaca i lektora, itd. Mislim da neću pretjerati kađem li da naše strukovno nazivlje za oblike razvedenosti naše morske obale svojim razvojem i teorijsko-praktičnom uporabom zaostaje za općim društveno-gospodarskim razvojem naše zemlje.

Ratimir Kaleta

* U hrvatskome jeziku tipičniji je lik *žal*, m (R. K.)